

СКРАЙБІНГ ЯК СУЧАСНА ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ЗНАНЬ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

SCRABING AS A MODERN INNOVATIONAL TECHNOLOGY OF VISUALIZING KNOWLEDGE OF CHILDREN IF JUNIOR SCHOOL AGE

Альона Вітченко

Alyona Vitchenko

Анотація

У статті проаналізовано значення використання скрайбінгу як інноваційного методу візуалізації знань дітей молодшого шкільного віку. Визначено види скрайбінгу та виділено переваги і недоліки його впровадження в освітній процес. Обґрунтовано можливість впровадження скрайбінгу в процес фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку та наведено методичні підходи до його використання під час реалізації здоров'язберігальної технології комплексного застосування дихальних вправ. Доведено, що впровадження елементів скрайбінгу в систему фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку вплинуло на свідоме ставлення дітей до занять фізичними вправами; посилило пізнавальний інтерес та зацікавленість уроками фізичної культури тощо.

Annotation

The article analyzes the importance of using scribing as an innovative method of visualizing knowledge of children of junior school age. The types of scribing were determined and the advantages and disadvantages of its implementation in the educational process were highlighted. The possibility of introduction of scribing in the process of physical education of children of junior school age is substantiated and methodical approaches to its use during implementation of health protection technology of complex application of breathing exercises are given. It has been proved that the introduction of the elements of the scribing in the system of physical education of children of the junior school age influenced the conscious attitude of children to physical exercises; intensified cognitive interest and interest in physical education lessons, etc.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, скрайбінг, фізичне виховання, діти молодшого шкільного віку, компетентність.

Key words: information and communication technologies, scribing, physical education, children of junior school age, competence.

Вступ

В умовах стрімкого розвитку суспільства перед системою освіти постають нові завдання, зумовлені необхідністю швидко реагувати на кардинальні зміни, що висуває до неї сучасний світ. Найбільші трансформації відчуває система освіти, вона змушена подолати традиційно притаманні їй консерватизм і працювати в умовах інформатизації і відкритого доступу до мережі Інтернет. Все це сприяє пошуку нових інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для візуалізації навчального матеріалу, які могли б максимально забезпечувати легкість, доступність, компактність та динамічність засвоєння інформації.

Відповідно до концепції «Нова українська школа» наскрізне застосування ІКТ в освітньому процесі та управлінні закладами освіти і системою освіти має стати інструментом забезпечення успіху нової української школи. Запровадження ІКТ в освітній галузі має перейти від одноразових проєктів у системний процес, який охоплює всі види діяльності. ІКТ суттєво розширяють можливості педагога, оптимізують управлінські процеси, таким чином формуючи в учня важливі для нашого століття технологічні компетентності [6].

На сьогодні в освітньому просторі представлено досить широкий спектр засобів візуалізації знань навчального матеріалу, проте він постійно збагачується із розвитком ІКТ та появою нових засобів навчання. Серед сучасних засобів візуалізації найбільшої популярності набуває скрайбінг.

1. Теоретичне обґрунтування теми дослідження

Сучасними дослідниками (Б. Голуб, М. Мажуга, І. Подласий, С. Симоненко В. Челомбітько, та інші) доведено, що 80% інформації людина сприймає візуально, і лише 20% - на слух. Саме тому актуальності набирає застосування скрайбінгу, як найбільш ефективного засобу не лише сприйняття і запам'ятовування інформації, а й для підвищення мотивації до освітньої діяльності.

Серед найбільш вичерпних доробків у вивченні даної проблеми є книга «Скрайбінг. Пояснити легко» (Н. Любецький, М. Кутузова, П. Петровський). Відеоробота Кена Робінсона щодо зміни освітньої парадигми є яскравим прикладом скрайбінгу в дії. Використання скрайбінгу в освіті досліджене у працях Л. Білоусової, Л. Гайдай, Н. Житеньової, М. Орешко, Т. Сороки та ін [1]. В Україні оператор мобільного зв'язку Київстар спільно із педагогами започаткували проведення щорічного всеукраїнського фестивалю скрайб-роликів, тематика яких стосується мобільного Інтернету.

Не зважаючи на велику кількість літературних джерел присвячених можливості використання скрайбінгу в освітньому процесі, ми не знайшли інформації щодо впровадження елементів скрайбінгу в процес фізичного виховання в загальноосвітній школі.

Отже, метою дослідження є теоретико-методичне обґрунтування можливостей використання скрайбінгу як сучасної технології візуалізації знань дітей молодшого шкільного віку в процесі фізичного виховання.

2. Теоретичні основи сутності поняття «скрайбінг»

Поняття скрайбінг є досить новим в освітній сфері. Термін скрайбінг походить від англійського слова «scribe» - накидати ескізи або малюнки – це мистецтво візуального мислення та графічного способу спілкування із аудиторією, яка полягає у створенні ряду невеликих, нескладних, але зрозумілих малюнків безпосередньо під час пояснення певного матеріалу [1, 2, 5].

Однією із ключових особливостей скрайбінгу є те, що він залучає до сприйняття інформації одразу декілька каналів чуття – зір, слух, а також уяву, що сприяє кращому сприйняттю та засвоєнню інформації. Окрім того, такий спосіб візуалізації активує одночасно дві півкулі головного мозку: ліву, що відповідає за логічне мислення, та праву, що відповідає за емоції, а відтак людина сприймає інформацію більш чітко і структуровано [1].

У 2012 році професором Р. Ваясманом було проведено дослідження ефективності скрайбінгу в порівнянні зі звичайним відеороликом. Демонструючи різні ролики двом

групам людей, він отримав на 15% кращі результати сприйняття матеріалу у групи, що переглядала відеоскрайбінг.

Одним із перших, хто здогадався використовувати скрайбінг як продуктивний та інтерактивний засіб для концептуалізації інформації, якою користуються учні та вчителі в школі, став американський викладач Пол Богуш. Саме він спростував давно завчений освітній девіз «Читай параграф із підручника – відповідай на запитання», довівши ефективність використання скрайб-презентації в навчальному процесі.

Технологія роботи зі скрайбінгу полягає в тому, що при розкритті певної теми вчитель паралельно представляє учням ілюстрації, з метою отримання «ефекту паралельного слідування», коли ми чуємо та бачимо майже одне й те саме, при цьому графічний ряд у нас буде фіксуватися на ключових моментах.

Існують різні засоби візуалізації, що використовуються у скрайбінгу – це прості знаки і образи (пиктограми, схеми, символи). Графічна частина скрайбінгу може бути виконана абсолютно в будь-якій техніці [2].

Виділяють 2 форми скрайбінгу - фасилітацію та відеоскрайбінг. Скрайбінг-фасилітація (від англійського facilitate – "допомагати, полегшувати, сприяти") – це переклад інформації з словесної форми у візуальну та фіксування її в режимі реального часу. Скрайбер прямо на очах аудиторії замальовує основні ідеї та ключові моменти презентації, лекції, конференції, замінюючи іменники і дієслова картинками, схемами, графіками [5].

Відеоскрайбінг - візуалізація у форматі відеоряду, що найчастіше супроводжується голосом диктора. Відеоскрайбінг характеризується тим, що автор малює і пише на будь-якому носії, супроводжує пояснення голосом, використовуючи текст і графіку як засіб для кращого донесення повідомлення, і записує цей процес на відео. Головна мета – в наочній і зрозумілій формі донести повідомлення або просто розповісти цікаву історію.

За технікою створення відео-скрайбінг буває: мальований, аплікаційний, магнітний, фланелеграфний, компютерний (Рис. 1).

Щоб створювати якісні та ефективні скрайби, вчителів необхідно володіти рядом навичок, не лише вправно використовувати відповідні матеріальні (фломастерами, маркерами) та програмні засоби, а й багато інструментів різних напрямів і сфер: інструменти дизайну, ілюстрації, коучингу і контент-аналізу тощо [2, 7].

Під час створення скрайбу вчителів необхідно дотримуватись таких етапів:

- створення макету презентації (визначення основних елементів, які необхідно висвітлити в презентації);

- добір матеріалів/візуалізація (скласти тези супровідного тексту до кожного із слайдів, підготувати візуальні образи чи зображення, встановити між ними семантичні зв'язки);

- таймінг (визначення чітких часових меж для висвітлення ідеї) [1, 2, 5, 7].

Скрайбінг можливо використовувати не лише для пояснення матеріалу, а й залучати самих дітей до створення скрайб-малюнків. Це буде стимулювати навички розвитку образного мислення, узагальнення та систематизації основної інформації, креативного мислення для висвітлення інформації. Для підвищення ефективності від створення скрайбу можна використовувати й групову роботу.

На основі аналізу літературних джерел (Л. Бондаренко, С. Денисенко, М. Кутузова, Н. Любецький, Ю. Меленчук, П. Петровський) можна виокремити такі переваги та недоліки скрайбінгу:

Рис. 1. Види скрайбінгу за технікою створення
(за Л. Бондаренко, С. Денисенко, Ю. Меленчук, Д. Сучіліна)

1. *Переваги скрайбінгу:*

- залученість та увага аудиторії;
- універсальність та доступність технології;
- якісне та зручне засвоєння інформації;
- розвиток критичного мислення па пізнавального інтересу;
- можливість неперервного спілкування з слухачами;
- швидка передача інформації.

2. *Недоліки скрайбінгу:*

- велика затрата часу на створення скрайбу;
- вимогливість до підготовленості вчителя у технологічному плані;
- бажання до освоєння нових ІКТ.

Перелічені вище недоліки більш притаманні комп'ютерному скрайбінгу, так як із усіх видів він є найбільш складним.

Отже, кожен педагог сам обирає використовувати йому сучасні навчальні підходи, чи залишитися на етапі традиційного навчального процесу. Однак сучасний ритм життя та інформаційні можливості виховали покоління дітей, яких вже не задовольняють стандартні та шаблонні підходи. Апробація нового спроможна збагатити та поширити досвід педагога, покращити його взаємодію з дітьми і додати нові елементи у навчальний процес.

3. Досвід впровадження скрайбінгу в процес фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку

Нині в Україні набуває особливого значення діяльність, спрямована на формування здоров'я учнівської молоді. Відповідно до концептуальних основ реформування середньої освіти «Нова школа: основи Стандарту освіти» дитині недостатньо дати лише знання, ще важливо навчити користуватися ними [6]. Знання та вміння, взаємопов'язані з ціннісними орієнтирами учня, формують його життєві компетентності, потрібні для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці. Молодший шкільний вік є найбільш сприятливим для вирішення даних завдань. Це період коли закладається фундамент подальшого фізичного розвитку, активно розвиваються інтереси і звички, формується характер. Запорукою здоров'я та гармонійного всебічного розвитку в даний період життя дитини є оптимально організоване фізичне виховання як в режимі дня, так і в самостійних заняттях фізичними вправами [4].

Аналіз спеціальної літератури показує, що одним із перспективних і найбільш ефективних напрямків практичного вирішення завдань фізичного розвитку організму та збереження здоров'я дітей молодшого шкільного віку є удосконалення традиційних методик, технологій, засобів, форм і методів роботи спрямованих на формування та збереження морального та фізичного здоров'я підростаючого покоління.

В попередніх дослідженнях нами було обґрунтовано здоров'язберігальну технологію комплексного застосування дихальних вправ (ЗТКЗДВ) у процесі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку та розроблено методичне забезпечення її реалізації. Основними завданнями вчителя при впровадженні ЗТКЗДВ в процесі фізичного виховання є добір форм та напрямків роботи, які будуть спрямовані на формування в учнів молодшого шкільного віку свідомого ставлення до свого здоров'я, стану фізичної підготовленості та зацікавленості до фізичного виховання [3, 4].

В силу сучасних тенденцій та прогресуючого розвитку суспільства методичне забезпечення ЗТКЗДВ представлено різноманітними педагогічними впливами (теоретико-практичні заняття з використанням сучасних ІКТ, бесіди, анкетування, практичні заняття, комплекси вправ за різними системами тощо).

Однією із сучасних інноваційних технологій методичного забезпечення ЗТКЗДВ є скрайбінг. Використання скрайбінгу в навчанні зумовлене дидактичним потенціалом ЗТКЗДВ, який полягає у створенні нових можливостей для реалізації, на більш високому рівні, таких принципів навчання як наочність, свідомості і активності, доступності, сприяє емоційності навчання.

Безперечно, іноді складно використовувати нову технологію, адже простіше йти протореним шляхом. Проте скрайбінг має багато переваг, що допомагає урізноманітнити процес навчання, зацікавить учнів, полегшить сприйняття нового матеріалу. Елементи скрайбінгу під час реалізації ЗТКЗДВ використовувались нами на всіх етапах навчання (їх 4) у різноманітних формах його прояву.

Використання технології скрайбінгу при реалізації ЗТКЗДВ варіювалося відповідно до вікових особливостей дітей та було апробовано на початкових етапах навчання з метою підвищення рівня мотивації до навчання. Так учні зацікавлювались різноманітними графічними образами, що пов'язані безпосередньо з новим навчальним матеріалом, запам'ятають основні поняття та терміни.

На першому етапі реалізації ЗТКЗДВ основним завданням було надання теоретичних знань щодо застосування різноманітних оздоровчих технологій та вирішувалось через ряд заходів теоретико-практичного характеру які супроводжувались елементами скрайбінгу. Наприклад, теоретико-практичне заняття «Оздоровчі технології в моєму житті» було представлено у вигляді відео-скрайбу. Діти

мали можливість сприймати інформацію не лише з вуст вчителя, а й у формі відео, що посилювало як пізнавальний інтерес у дітей, так і засвоєння необхідної інформації. Відео-скрайбінг виступив потужним інструментом засвоєння нових знань, вмій та навичок.

Також, зацікавленість дітей заняттями посилювалась використанням скетчів (візуальних карток) які використовувались безпосередньо на уроці фізичної культури. Скетчі дозволяли перевести процес роботи в ігрову площину, зробити його начеб то не надто серйозним. Це зумовлює активізацію творчого потенціалу кожної дитини.

Скрайбінг виступив зручним інструментом не тільки для викладу навчального матеріалу. Новизна й привабливість цієї технології дає змогу на її основі організовувати самостійну роботу дітей, спрямовану на опрацювання ними вивченого матеріалу, відтворення власного ставлення до об'єкта навчання. Так, наприклад, одним із важливих компонентів реалізації ЗДКЗДВ є ведення щоденника здоров'я. Діти мали можливість 1 раз на тиждень, після виконання вправ на спеціально відведеній сторінці створювати скетчі або скрай-розповіді відповідно до тематики завдань, які вивчались протягом тижня. Їм необхідно було придумати схему, виділити основне, намалювати скрайб використовуючи лише п'ять елементів – квадрат, трикутник, коло, лінію, крапку, різні шрифти підкреслюючи важливість ідеї. Це завдання сприятиме кращому розумінню винесеного питання. Крім того розвиває креативність і творчість.

Можливості впливу скрайбінгу на пізнавальну активність учнів при реалізації ЗТКДВ підсилювалось комплексним використання скрайбінгу у поєднанні з інтерактивними методами навчання, зокрема під час використання таких форм роботи з дітьми як «Дерево рішень», «Мозковий штурм» тощо.

Отже, впровадження елементів скрайбінгу в систему фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку вплинуло на:

- свідоме ставлення до занять фізичними вправами;
- посилення пізнавального інтересу та зацікавленість уроками фізичної культури;
- розвиток навичок образного мислення та творчого потенціалу дитини;
- сприйняття, запам'ятовування, узагальнення та систематизацію інформації;
- підвищення мотивації до освітньої діяльності тощо.

Висновки

Сучасні технології невербальної передачі знань з кожним днем стають все більш ефективним засобом навчання підрастаючого покоління, ніж традиційні методи. Головна особливість ІКТ навчання, полягає в спрощеному і прискореному процесі пізнання, оскільки ділиться на фрагменти. Скрайбінг цьому не виключення. Важливою функцією якого, як освітнього інструменту є його здатність мотивувати дітей до отримання інформації.

Пояснення навчального матеріалу за допомогою простих зображень робить освітній процес позитивним, зрозумілим і цікавим, що й відповідає потребам початкової освіти. Варто зазначити, що розвиток візуального мислення дітей молодшого шкільного віку засобами скрайбінгу дозволяє здійснювати освітній процес відповідно до вимог сучасного візуально- комунікативного простору.

Література

1. Бондаренко Л. Сучасні засоби візуалізації навчального матеріалу (скетчноутинг, скрайбінг, інтелектуальні карти) / Л. Бондаренко // Науково-методичні основи застосування технологій навчання в системі відкритої післядипломної освіти:

методичний посібник / Л. Л. Ляхощька, Л. В. Бондаренко, Г. С. Юзбашева та інш. [за заг. ред. Л. Л. Ляхощької (гол. ред.), Л. В. Бондаренко, І. В. Герасименко]. – К., 2018. – С. 78-95.

2. Денисенко С. Сучасні форми візуального представлення інформації і можливості їх використання в інформаційно-освітньому просторі / С. Денисенко // Сучасне репродукування: інжиніринг, моделювання, мульти- та кросмедійні технології [Електронний ресурс] : Матеріали наук.-практ. семінару кафедри репрографії КПІ ім. Ігоря Сікорського, 24 жовтня 2018 р. – Електронні текстові дані (1 файл: 5,2 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2018. – С. 47-51.

3. Заровна А. М. Методичне забезпечення реалізації оздоровлення дітей молодшого шкільного віку [Текст] / А. М. Заровна // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка / Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка; гол. ред. Носко М. О. – Чернігів, 2011. – Вип. 86. – Том 2. – С. 194-199.

4. Лисенко Л. Л. Технологія оздоровлення дітей молодшого шкільного віку на основі впровадження дихальних вправ у систему фізичного виховання в загальноосвітній школі [Текст] / Л. Л. Лисенко, М. М. Огієнко А. М. Заровна // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Випуск 14: збірник наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – С. 132-136.

5. Меленчук Ю. Скрайбінг – інноваційно-комунікаційна технологія / Ю. Т. Меленчук // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах» та I Міжнародного студентського наукового форуму «Креативна економіка очима молоді» у 2 томах (29-31 березня 2018 р.) / Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2018. – Т. 2. – 52-54 с.

6. Нова українська школа: poradnik dla vchitelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.

7. Сучилина Д. Скрайбінг и визуализация: как удержатъ внимание топ-менеджера на презентации // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://posta-magazine.ru/psychology/whatis-scribing>.

Information about authors:

Alyona Vitchenko – lecturer, Т. Н. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium», Ukraine. E-mail: www.alzar89@gmail.com.